

Література

- Council of Europe (2020). In *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press.
- Ellis, R. (2009). Task-based language teaching: Sorting out the misunderstandings. *International Journal of Applied Linguistics*, 19(3), 221-246.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge University Press.

Tetiana Tynianko

**Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
Development of Oral Communication in German Lessons
in General Secondary Education Institutions**

The article considers the peculiarities of developing oral communication skills in German lessons at secondary education institutions. It requires a comprehensive approach that includes a combination of traditional and modern methods, the integration of digital technologies, and the creation of a favourable learning environment.

Key words: oral communication, comprehensive approach, skill, communicative approach, language barrier.

Халаши М. А.

Запорізький національний університет

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Горlach В. В.

<https://doi.org/10.33989/pnpu.791.c3301>

Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів польської мови

На сьогоднішній день у вітчизняній літературі немає одностайності щодо розуміння поняття іншомовної комунікативної компетентності, тому для його уточнення доцільно звернутися до наукових поглядів вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо суміжних понять “комунікативна компетентність” та “іншомовна компетентність”.

На думку Д. Хаймса (1972), іншомовна компетентність – це неявне знання мови, тобто знання, яке зазвичай не є свідомим або доступним, але яке обов’язково проявляється під час спілкування у виборі стратегії та комунікативної поведінки (с. 271). Теза Д. Хаймса про іншомовну компетентність як неявне знання мови акцентує увагу на тому, що значна частина іншомовної компетенції не усвідомлюється мовцем на рівні рефлексії. Ці знання проявляються в автоматичному виборі комунікативних стратегій та моделей поведінки в конкретних ситуаціях. Іншими словами, під час спілкування людина інтуїтивно використовує мовні ресурси, спираючись на попередній досвід та контекст, навіть якщо не може пояснити, чому обрано той чи інший мовний засіб. Таким чином, іншомовна компетентність охоплює не лише засвоєні правила і структури мови, але й здатність ефективно їх застосовувати у відповідних комунікативних умовах.

Ю. Шмідт (2009) пропонує розглядати іншомовну компетентність як здатність і готовність особистості ефективно взаємодіяти з носіями мови в

процесі іншомовної комунікації. Вчений наголошує, що така готовність формується на основі опанованих знань, навичок, умінь, а також наявності важливих для професійної діяльності комунікативних якостей і досвіду використання іноземної мови у спілкуванні. Ми вважаємо, що іншомовна компетентність не обмежується лише готовністю до комунікації з носіями мови. Вона включає взаємодію з усіма учасниками комунікативного процесу, незалежно від їхнього мовного походження. Крім того, це не лише готовність, а й здатність реалізовувати всі складові комунікативного процесу, включаючи застосування знань, навичок, і вмінь на практиці.

С. Ю. Ніколаєва (2011) розглядає комунікативну компетентність як уміння успішно вирішувати завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, яка вивчається, відповідно до норм і культурних традицій в умовах прямого й опосередкованого контактів. Дослідниця акцентує увагу на тому, що для успішного формування комунікативної компетентності необхідно не лише володіти мовними знаннями, а й враховувати культурний контекст, що впливає на спілкування. Для майбутніх вчителів польської мови це має особливе значення, оскільки їх комунікативна компетентність стає взірцем для учнів. Через вчителя учні засвоюють не лише мову, але й способи її використання у відповідних соціокультурних ситуаціях. Таким чином, комунікативна компетентність вчителя виступає ключовим інструментом, через який учні вчаться правильно інтерпретувати та використовувати мову в реальних умовах, що значно підвищує ефективність їхньої іншомовної підготовки.

Н. М. Бідюк (2012) описує комунікативну компетентність як сукупність здібностей, знань, умінь, навичок, ставлень, цінностей, ініціатив та комунікативного досвіду особистості, необхідних для розуміння чужих та продукування власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування. Це визначення доповнює попередні дефініції аспектом ставлень, цінностей та ініціатив, які також мають важливе значення під час формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів. Врахування всіх цих компонентів дозволяє створити цілісну модель комунікативної компетентності, яка охоплює як когнітивні, так і емоційно-ціннісні аспекти.

Отже, на основі досліджених нами понять та враховуючи специфіку професійної діяльності вчителів польської мови можемо зробити висновок, що іншомовна комунікативна компетентність майбутніх вчителів польської мови ґрунтується на досконалому володінні польською мовою, здатності ефективно використовувати її в професійній діяльності, а також складається з комплексу професійних й соціокультурних знань, з внутрішньої готовності до реалізації педагогічних завдань, навичок й вмінь, особистісних якостей важливих для професійної діяльності та взаємодії з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, знань про комунікативні стратегії та методики навчання цим стратегіям. Іншомовна комунікативна компетентність вчителів польської мови з однієї сторони має ознаки цілісної структури, бо всі її складові виступають у тісній взаємодії, а з іншої сторони має ознаки динамічної, змінної структури, бо характеризується постійним вдосконаленням і розвитком.

Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів польської мови розглядаємо як складний багаторівневий процес, результатом якого є сформована іншомовна комунікативна компетентність майбутніх вчителів. Сформована іншомовна комунікативна компетентність (ІКК) майбутніх вчителів польської мови забезпечує здатність ефективно викладати польську мову, розуміти культурні контексти, адаптувати навчальні матеріали та методи до потреб учнів, а також сприяє розвитку міжкультурного діалогу. Ефективність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів польської мови передбачає створення певних організаційно-педагогічних умов:

1) Використання мови у соціально орієнтованому контексті. Використання мови відповідно до конкретних соціальних умов забезпечує адаптацію мовних одиниць до специфічних комунікативних ситуацій. Такий підхід сприяє розвитку здатності майбутніх фахівців правильно обирати мовні засоби з урахуванням соціальних вимог, що є важливим для ефективної комунікативної взаємодії в професійній діяльності.

2) Залучення майбутніх вчителів до ситуативного спілкування, наближеного до реальних життєвих умов. Організація навчального процесу у формі моделювання життєвих ситуацій дозволяє максимально наблизити навчальну діяльність до реальності. Така методика сприяє розвитку практичних навичок, підвищує мотивацію та забезпечує кращу підготовку студентів до реальних комунікативних викликів, з якими вони зустрінуться у професійній діяльності.

3) Трансформація ролі викладача. Викладач переходить від традиційної ролі лектора до активного координатора, який виступає як порадник, співрозмовник і активний учасник навчального процесу. Ця зміна ролі сприяє створенню інтерактивного навчального середовища, стимулює самостійність та критичне мислення студентів, що є необхідним для формування їхньої професійної компетентності.

4) Застосування різноманітних форм навчальної діяльності та мультимедійних технологій. Використання парної та групової роботи, рольових ігор, проектних і проблемних завдань забезпечує багатогранний підхід до розвитку комунікативних навичок. Різноманітність методів дозволяє враховувати індивідуальні особливості студентів, сприяє більш глибокому засвоєнню знань та розвиває здатність до адаптації у різних комунікативних ситуаціях. Мультимедійні технології допомагають підвищити мотивацію та інтерес до навчання.

5) Широке застосування автентичних матеріалів. Використання оригінальних текстів, аудіо- та відеоматеріалів, що відображають реальні мовні ситуації, забезпечує адекватне ознайомлення з культурними та комунікативними особливостями мови. Автентичні матеріали сприяють розумінню культурного контексту, допомагають засвоїти новий лексичний матеріал, розвивають лінгвокомунікативні навички майбутніх вчителів, що є ключовим для успішної комунікативної практики.

Отже, іншомовна комунікативна компетентність майбутніх вчителів польської мови є динамічною, багаторівневою системою, яка включає як засвоєні мовні знання, так і професійні знання, вміння та навички, знання комунікативних стратегій, готовність до педагогічної діяльності і т. д., що формуються на основі попереднього досвіду та контексту. Таким чином, формування цієї компетентності сприяє адаптації навчального процесу до реальних умов спілкування, інтеграції культурних контекстів, а також має свої ключові особливості.

Література

- Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–293). Penguin Books.
- Бідюк, Н. М. (2012). Комунікативна компетентність майбутнього вчителя-філолога: зміст та структура. В *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи* (с. 158–160). Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції (12–14 листопада 2012 р.). Львів.
- Ніколаєва, С. Ю. (2011). *Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій*. Київський національний лінгвістичний університет. http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/268/Lecture_4.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Шмідт, В. В. (2009). Етапи формування іншомовної лексичної компетенції студентів немовних спеціальностей. *Наукові праці. Серія: Педагогіка*, 108(95), 141–145.

Mykhailo Khalashy

Zaporizhzhia National University

**Development of Foreign Language Communicative Competence
of Future Polish Language Teachers**

This article examines the foreign language communicative competence of future Polish language teachers. The peculiarities of the formation of this competence are also described.

Key words: *foreign language communicative competence, Polish language teachers, communication, language teaching methods.*